

॥ ४० ॥ अपूर्वभोजनपूर्वभोजनप्राक्भोजनतदभावः सकद्रोजनमित्यर्थः ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ निर्दिष्टः षड्भागः ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ आर्तहस्तेति आर्तप्रियइत्यर्थः आर्देति पाठे
 अतिथिव्रतताधर्मो धर्मस्वेताभिधारणं ॥ इष्टीश्वरपशुबंधांश्वविधिपूर्वसमाचरेत् ॥ ४० ॥ यज्ञश्वपरमोधर्मस्तथाऽहिंसाचदेहिषु ॥ अपूर्वभोजनधर्मो विघसाशि
 त्वमेव च ॥ ४१ ॥ भुंक्तेपरिजनेपश्चाद्भोजनधर्म उच्यते ॥ ब्राह्मणस्य गृहस्थस्य श्रोत्रियस्य विशेषतः ॥ ४२ ॥ दंपत्योः समशीलत्वं धर्मः स्याद्ब्रह्ममेधिनः ॥ गृह्याणां
 चैव देवानां नित्यपुष्पबलि क्रिया ॥ ४३ ॥ नित्योपलेपनं धर्मस्तथानित्योपवासिता ॥ सुसंमृष्टोपलिप्ते च साज्यधूमो भवेद्ब्रह्मे ॥ ४४ ॥ एष द्विजजने धर्मो गार्हस्थो
 लोकधारणः ॥ द्विजानां च सतानित्यं सदैवैष प्रवर्तते ॥ ४५ ॥ यस्तु क्षत्रगतो देवि मया धर्म उदीरितः ॥ तमहं ते प्रवक्ष्यामि तन्मेशृणु समाहिता ॥ ४६ ॥ क्षत्रियस्य
 स्मृतोधर्मः प्रजापालनमादितः ॥ निर्दिष्टफलभोक्ता हिराजा धर्मेण युज्यते ॥ ४७ ॥ प्रजाः पालयते यो हि धर्मेण मनुजाधिपः ॥ तस्य धर्माजिता लोकाः प्रजापाल
 नसंचिताः ॥ ४८ ॥ तस्य राज्ञः परो धर्मो दमः स्वाध्याय एव च ॥ अग्निहोत्रपरिस्पंदो दानाध्ययनमेव च ॥ ४९ ॥ यज्ञोपवीतधरणं यज्ञोधर्मक्रियास्तथा ॥ भृत्यानां
 भरणं धर्मः कृते कर्मण्यमो घता ॥ ५० ॥ सम्यग्दंडे स्थितिर्धर्मो धर्मो वेदक्रतुक्रियाः ॥ व्यवहारस्थितिर्धर्मः सत्यवाक्यरतिस्तथा ॥ ५१ ॥ आर्तहस्तप्रदो राजा प्रेत्य चे
 ह महीयते ॥ गोब्राह्मणार्थे विक्रांतः संग्रामे निधनं गतः ॥ ५२ ॥ अश्वमेधजितां लोकानाप्नोति त्रिदिवा लये ॥ ५३ ॥ वैश्यस्य सततं धर्मः पाशुपाल्यं कृषिस्तथा ॥
 अग्निहोत्रपरिस्पंदो दानाध्ययनमेव च ॥ ५४ ॥ वाणिज्यं सत्यथ स्थानमातिथ्यं प्रशमो दमः ॥ विप्राणां स्वागतं त्यागो वैश्यधर्मः सनातनः ॥ ५५ ॥ तिलान्गंधा
 नूरसांश्चैव विक्रीणीयान्न चैव हि ॥ वणिक्पथमुपासीनो वैश्यः सत्यथ माश्रितः ॥ ५६ ॥ सर्वातिथ्यं त्रिवर्गस्य यथाशक्तियथार्हतः ॥ शूद्रधर्मः परो नित्यं शुश्रूषा
 च द्विजातिषु ॥ ५७ ॥ स शूद्रः संशिततपाः सत्यवादी जितेंद्रियः ॥ शुश्रूषुरतिथिं प्राप्तं तपः संचिनुते महत् ॥ ५८ ॥ नित्यं सहि शुभाचारो देवताद्विजपूजकः ॥ शूद्रो
 धर्मफलैरिष्टैः संप्रयुज्येत बुद्धिमान् ॥ ५९ ॥ एतत्ते सर्वमाख्यातं चातुर्वर्ण्यस्य शोभने ॥ एकैकस्येह सुभगे किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६० ॥ उमोवाच उक्तं
 स्वयापृथग्धर्मश्चातुर्वर्ण्यहितः शुभः ॥ सर्वव्यापी तु यो धर्मो भगवंस्तद्वीहि मे ॥ ६१ ॥ महेश्वर उवाच ब्राह्मणालोकसारेण सृष्टा धात्रा गुणार्थिना ॥ लोकां
 स्तारयितुं कृत्स्नान्मर्त्येषु क्षितिदेवताः ॥ ६२ ॥ तेषामपि प्रवक्ष्यामि धर्मकर्मफलोदयं ॥ ब्राह्मणेषु हियो धर्मः स धर्मः परमो मतः ॥ ६३ ॥

सजलेन हस्तेन ददाति ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ सर्वप्रकारेणातिथ्यं सर्वातिथ्यं ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥